

BỆNH NHIỄM KHUẨN SALMONELLA

March 2015 | Page 1 of 3

WNV (West Nile Virus, hay Sieâu Vi Mieàn Taây Soâng Nile) laø gì?

WNV (Sieâu Vi Mieàn Taây Soâng Nile) laø loaïi sieâu vi laây truyeàn nhôø vaøo muoai vaø coù theå gaây ñau oám ôû möùc ñoä töø soát nheï ñeán beanh traam troïng, chaung haïn nhö vieäm naõo hoaëc vieäm maøng naõo. WNV bò phaùt hieän laàn ñaàu tieân taiï Hoa Kyø vaøo naêm 1999.

WNV laây lan nhö theá naøo?

WNV laây lan cho con ngöôøi theo caùch phoå bieán nhaát laø qua veát chich cuâa muoai nhieäm beanh. Coù theå xem theâm thoâng tin veà caùc loaïi muoai khaùc nhau goùp phaàn laøm lan roäng WNV taiï maïng lõöùi cuâa MDPH, www.mass.gov/dph, trong phaàn A noùi veà arbovirus thuocä chæ muic töø A ñeán Z cuâa Caùc Chuû Ñeà Söùc Khoûe.

WNV cuõng coù theå laây lan khi truyeàn maùu hay caáy gheùp noái taïng. Ngoaøi ra, cuõng coù baùo caùo veà nhööng tröôøng hôip hieám thaáy laø: phuïi nöö coù thai hoaëc ñang trong thôøi kyø nhuõ dööøng vaø bò nhieäm WNV ñaõ truyeàn sieâu vi naøy cho con mìn. Vì ít khi coù daïng trình baùo naøy neân vaân chöa bieát roð aûnh hôôûng leân söùc khoûe cuâa thai nhi hoaëc em beù coøn buù meï, vaø coøn ñang tieáp tuïc nghieân cöùu.

Con ngöôøi khoâng bò laây nhieäm khi tieáp xuùc tröïc tieáp vòi chim choùc, thuù vaät hay nhööng ngöôøi khaùc ñang bò beanh.

Taiï sao khoâng caàn trình baùo tröôøng hôip chim choùc cheát nööa?

Töø naêm 2000 ñeán 2008, MDPH ñaõ thaûu thaáp caùc baùo caùo vaø thôû doø tim WNV treân caùc loaøi chim choùc cheát taiï Massachusetts dööùi daïng moät trong nhieäu caùch theo doõi hoaït ñoäng cuâa WNV treân toaøn tieäu bang. Trong nhööng naêm gaân ñaây, hieäu quaû phaùt hieän sieâu vi baèng phööng phaùp naøy ngaøy caøng keùm ñi. Nhieäu tieäu bang khaùc ñaõ ngööng keâu goïi baùo caùo tröôøng hôip chim choùc cheát vaø chaám döùt thôû nghieäm. Hieän taiï, phööng phaùp thu baët vaø thôû treân muoai laø caùch khaû tín nhaát ñeå naém roð haønh tung cuâa WNV, vaø hoaït ñoäng theo doõi seõ tieáp taäp trung vaøo ñaây.

Khoâng coøn doø tim WNV treân chim choùc cheát nööa, vaø khoâng caàn phaûi trình baùo cho MDPH. Coù theå boùi chim choùc cheát vaøo thuøng raùc theo caùch an toaøn. Neân duøng bao tay, xeûng xuùc hoaëc tuùi nhöïa bao phuû hai tay ñeå hoát chim choùc cheát leân, phaûi cho vaøo hai lôùp tuùi ñöïng roài boû voâ thuøng raùc. Sau ñoù quyù vò caàn phaûi röûa tay.

WNV gaây ra nhööng triëäu chöùng naøo?

Ña soá ngöôøi nhieäm WNV (khoaûng 80%) seõ khoâng coù triëäu chöùng naøo caû.

Moät soá ít ngöôøi nhieäm beanh (~ 20%) seõ coù nhööng triëäu chöùng nhö soát, nhöùc ñaàu, ñau reâm mìn, buoàn noân, ouì möûa, vaø ñoâi khi bò söng haïch baïch huyeát. Hoï cuõng coù theå bò noâi meà ñay vuøng da ôû ngöïc, buïng vaø löng.

Dööùi 1% soá ngöôøi nhieäm WNV seõ phaùt beanh naëng, keå caû vieäm naõo hoaëc vieäm maøng naõo. Triëäu chöùng beanh naëng coù theå laø: soát cao, nhöùc ñaàu, cöùng coå, ñôø ñaän, maát ñòn

hở ôngh, hoân meâ, run raây, co giaät, yeáu cô baép, maát thò giaùc, baiï xuïi vaø teâ lieät. Ngöôøi treân 50 tuoái deä coù nguy cô phaùt beanh naëng.

WNV phoå bieán tòùi möùc naøo taïi Massachusetts?

Nä soá ngöôøi tieáp nhieäm WNV ñeàu khoâng coù triëäu chöùng, vì vaäy khoù bieát chinh xaùc ñaõ coù bao nhieûu ngöôøi nhieäm beanh. Tröôøng hôip thöôøng trình baùo nhaát laø nhööng ngöôøi phaùt beanh naëng vì WNV. Trong khoaûng töø naêm 2000 tòùi 2008 ñaõ coù baùo caùo veà 60 ngöôøi nhieäm WNV taïi Massachusetts. Saùu ngöôøi trong soá ñòù ñaõ töù vong. Caùc tröôøng hôip naøy ñööic phaùt hieän treân khaép tieåu bang.

Coù lieäu phaùp naøo ñieàu trò WNV khoâng?

Chöa coù trò lieäu cuï theå naøo cho beanh do WNV gaây ra. Ngöôøi bò nhieäm WNV ôû möùc ñoä nhei thöôøng töï hoài phuïc. Haàu heát moïi ngöôøi bò nhieäm WNV ôû möùc ñoä naëng ñeàu phaûi nhaäp vieän. Triëäu chöùng ôû hoï coù theå keùo daøi nhieäu tuaàn leã, vaø aûnh hööûng leân thaàn kinh coù theå laø vónh vieän. Khoaûng 10% soá ngöôøi phaùt beanh naëng seõ qua ñôøi vì beanh naøy.

Coù theå laøm gi ñeå töï baûo veä chinh minh khoâng bò nhieäm WNV?

Caùch laây lan WNV phoå bieán nhaát laø qua muoäi, vì vaäy sau ñaây laø moät vaøi ñieàu quyù vò coù theå thöic hieän ñeå giaûm thieäu nguy cô bò muoäi chích:

- Choïn thôøi bieåu hoaiï ñoäng ngoaøi trôøi ñeå traùnh khoaûng thôøi gian töø luùc chaïng vaïng toái tòùi raëng saÙng (giööa hoaøng hoân vaø bình minh) - voán laø thôøi ñieäm muoäi hoaït ñoäng maïnh nhaát.
- Khi ra ngoaøi trôøi thì neân maëc quaàn daøi, aùo sô mi tay daøi, vaø mang vòù. Coù theå khoù thöic hieän ñieàu naøy luùc thôøi tieát noÙng böùc, nhöng seõ deä ngaên khoâng cho muoäi vaøo gaân da.
- Söû duïng thuocäc ñuoäi muoäi coù chöùa **DEET** (N, N-diethyl-m-toluamide), **permethrin**, **picaridin** (KBR 3023), **IR3535** (3-[N-butyl-N-acetyl]-aminopropionic acid) hoaëc **daàu khuynh dieäp** [p-menthane 3, 8-diol (PMD)] ñuÙng theo chæ daän treân nhaõn saûn phaåm.
 - Khoâng ñööic duøng saûn phaåm DEET cho treû sô sanh döôùi hai thaÙng, vaø phaûi söû duïng ôû noÙng ñoä 30% trôû xuoaÙng cho treû em lôùn tuoái hôn.
 - Khoâng ñööic duøng daàu khuynh dieäp cho treû em döôùi ba tuoái.
 - Saûn phaåm permethrin chæ duøng treân caùc vaät duïng nhö quaàn aùo, giaøy deùp, muøng maøn vaø ñoà ñiaïc caém traïi chôù khoâng ñööic thoa leân da.
 - Trong Tôø Thoâng Tin veà Thuocäc ñuoäi Muoäi cuûa MDPH coù theâm nhieäu thoâng tin veà caùch löïa choïn vaø söû duïng thuocäc ñuoäi muoäi sao cho an toaøn, vaø coù theå xem tröic tuyéán taïi www.mass.gov/dph. Neáu quyù vò khoâng theå truy caäp tröic tuyéán thì neân lieân laïc vòùi MDPH theo soá (617) 983-6800 ñeå laây baûn in treân giaáy.
- Ngaên khoâng cho muoäi vaøo nhaø baèng caùch ñaép vaù moïi loã hoång treân caùc maøn lôôùi chaén, vaø nhòù gaén chaët lôôùi naøy vaøo moïi cöûa caùi vaø cöûa soå.
- Doïn saïch nhööng choä ñoïng nööùc xung quanh nhaø. Sau ñaây laø moät vaøi ñeå nghò:

- Tìm quanh quaát beân ngoaøi nhaø xem coù vaät chöùa vaø moùn ñoà naøo khaùc coù theå ñoïng nöôùc khoâng - haøy laät uùp ngööic laïi, thöôøng xuyeân ñoå nöôùc ra, hoaëc thaûi boû chuùng.
- Khoan loã döôùi ñaùy caùc vaät chöùa taùi cheá boû naèm ngoaøi trôøi ñeå nöôùc chaûy ra heát.
- Khai thoâng choã maÙng xoái bò ngheït; doïn saïch môù laù caây vaø maûnh vuïn coù theå chaän ñöÙng ñöôøng xaû nöôùc möa.
- Laät uùp ngööic caùc hoà taém nhoû baÙng nhöïa vaø xe cuÙt kít khi chöa caÙn duøng.
- Thay nöôùc trong thau taém cuâa chim choÙc vaøi ngaøy moät laÙn; thoâng khí cho ao hoà trang trí hoaëc thaû caù vaøo.
- Giöõ cho hoà bôi luoân luoân saïch seõ vaø khöû truøng baÙng clo theo caÙch thíc hôïp; doïn saïch choã ñoïng nöôùc treân naép ñaäy hoà bôi.
- Duøng caây caÙnh ñeå traÙnh xuaÙt hieän choã ñoïng nöôùc tÙch öù daÙn daø treân maûnh ñaÙt cuâa quyù vò.

Quyù vò coù bieát...

Muoäi coù theå baét ñaÙu sanh soâi naÛy nôû ôû baÙt cöù vuõng hay choã ñoïng nöôùc naøo tÙch òù laÙu hÛn boán ngaøy! Muoäi coù theå ñeû tröÙng ôû baÙt kyø nÛi naøo. **CaÙn haønh ñoäng** ñeå giaÙm thieåu soá lööing muoäi quanh nhaø vaø khu vöic laÙn caän. Haøy toå chöÙc ngaøy doïn deïp taïi khu vöic laÙn caän ñeå thu lööim caÙc vaät chöùa töø nhööng loâ ñaÙt troâng vaø coÙng vieân, ñoÙng thÛøi khuyeán khÙch moïi ngööøi ñoïng ñeå ñoïng nöôùc treân saÛn nhaø. Haøng raøo (ranh giôùi nhaø ôû) khoâng theå ngaÛn chaän ñöôÙc muoäi, vì vaäy ñieÙu quan troïng laø phaÙi doïn saïch nhööng choã ñoïng nöôùc khaÙp trong khu vöic laÙn caän.

CaÙn theâm thoâng tin?

- **WNV vaø vaán ñeå baÛo veä caÙ nhaÛn:** Goïi PhaÛn Ban DÙch Teä vaø Chich Ngöøa (Division of Epidemiology and Immunization) cuâa MDPH theo soá 617-983-6800, hoaëc truy caÙp tröic tuyéán taïi www.mass.gov/dph. CuÙng coù theå lieân laÙc vÛùi hoäi ñoÙng söÙc khoÛe ñoÙa phööng (lieät keä taïi danh baÙ ñieÙn thoai, trong phaÛn “chaÙnh quyeÙn”).
- **KieÙm soaÙt muoäi taïi thaønh phoá hay thÛøi traÙn cuâa quyù vò:** CoÙng taÙc kieÙm soaÙt muoäi taïi Massachusetts ñöôÙc thÛøi hieän qua chÛn phaÛn khu kieÙm soaÙt. SRMCB (State Reclamation and Mosquito Control Board, hay Hoäi ÑoÙng Tieåu Bang veà Khai Hoang vaø KieÙm SoaÙt Muoäi) giaÙm saÙt toaØn boä chÛn phaÛn khu naøy. Coù theå xem thoâng tin lieân laÙc vÛùi moäi phaÛn khu baÙng caÙch truy caÙp tröic tuyéán taïi www.mass.gov/agr/mosquito/districts.htm. CuÙng coù theå goïi SRMCB - thuøac Ban Taøi NguyeÛn Canh NoÙng Massachusetts (Massachusetts Department of Agricultural Resources) - theo soá 617-626-1777, hoaëc lieân laÙc vÛùi hoäi ñoÙng söÙc khoÛe taïi ñoÙa phööng cuâa quyù vò.
- **AÛnh hööÙng cuâa thuøac tröø saÛu ñoái vÛùi söÙc khoÛe:** Goïi Trung TaÛm SöÙc KhoÛe MoÛi Tröôøng (Center for Environmental Health) cuâa MDPH theo soá 617-624-5757

